

ROYAL TALENS
P.O. Box 4 Apeldoorn, NL

8 712079 317416

€ 1,50 88150081 / 2010

www.royaltalens.com

HULPMIDDELEN

Mediums, vernissen
en overige
hulpmiddelen voor
kunstschildersverf

PREMIUM
QUALITY

ROYAL TALENS

INLEIDING

Royal Talens onderhoudt nauw contact met de gebruikers van haar producten. Steeds weer blijkt dat de toepassing van hulpmiddelen voor de verschillende verfsoorten nogal wat vragen oproept. Wanneer gebruik je welk product en in welk stadium van het schilderij? Hoe kun je een werkstuk het beste beschermen? Vooral voor olieverf is het assortiment hulpmiddelen uitgebreid en daarmee is de keuze vaak lastig.

Veel van de vragen gaan over het beoogde visuele resultaat en de duurzaamheid van het werk. Beginnende schilders willen vaak weten wat en hoeveel er moet worden aangeschaft om te kunnen schilderen.

Op zoek naar antwoorden blijkt er een ruim aanbod aan kennis beschikbaar. Diverse publicaties en boeken bieden een schat aan informatie, maar bij nadere beschouwing zijn ze vaak niet eenduidig en soms zelfs tegenstrijdig of te technisch.

Dit boekje geeft op beknopte en heldere wijze antwoord op veel vragen, waarbij de tekst door duidelijke illustraties wordt ondersteund. Welk hulpmiddel gewenst is, zal niet voor iedereen gelijk zijn; elke kunstenaar werkt op zijn eigen wijze. Daarom is een belangrijk deel van dit boekje gewijd aan uitleg over verfeigenschappen en schilder-technieken. Op basis hiervan kan een verantwoorde keuze voor hulpmiddelen worden gemaakt.

Achtereenvolgens worden de Talens hulpmiddelen voor olieverf, aquarelverf, plakkaatverf, zachte pastels en oliepastels beschreven.

Hulpmiddelen voor acrylverf worden uitgelicht in de brochure 'Acryl hulpmiddelen', artikelnummer 88150061. Hulpmiddelen voor Cobra watervermengbare olieverf worden beschreven in de Cobra brochure 88390011.

Royal Talens heeft naast het assortiment hulpmiddelen diverse verfsoorten onder de merknamen Rembrandt, Cobra, Van Gogh, Amsterdam, Talens en ArtCreation.

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4		
1. OLIEVERF	7		
1.1 SAMENSTELLING VAN OLIEVERF	8		
1.2 DROGING VAN OLIEVERF	8		
1.3 HECHTING VAN OLIEVERF	8		
1.4 OLIEVERFTECHNIEKEN	9		
Alla prima	9		
Gelaagd schilderen	9		
Vet over mager	9		
Glaceren	11		
1.5 HULPMIDDELEN VOOR OLIEVERF	12		
Primer voor olievert	13		
• Talens Gesso Primer 1001	13		
Oplosmiddelen voor olievert	14		
Terpentijn	14		
• Talens Gerectificeerde terpentijn 032	14		
Terpentine	15		
• Talens Terpentine 090	15		
• Talens Reukloze terpentine 089	15		
Reinigen van penselen en verniskwasten	16		
Mediums voor olievert	17		
Schildermedium	17		
		• Talens Schildermedium 083	17
		• Talens Schildermedium sneldrogend 084	18
		Glaceermedium	18
		• Talens Glaceermedium 086	18
		Venetiaanse Terpentijn	19
		• Talens Venetiaanse Terpentijn 019	19
		Alkydmedium	20
		• Talens Alkydmedium 007	20
		Schilderpasta	21
		• Talens Schilderpasta 096	22
		Oliën voor olievert	23
		Gezuiverde lijnolie en gebleekte lijnolie	24
		• Talens Gezuiverde lijnolie 027	24
		• Talens Gebleekte lijnolie 025	24
		Gekookte lijnolie	25
		• Talens Gekookte lijnolie 026	25
		Standolie	26
		• Talens Standolie 031	26
		• Talens Papaverolie 028	26
		Vernissen voor olievert	27
		Retoucheervernis	27
		• Talens Retoucheervernis 004	28
		Slotvernis	28

• Talens Schilderijvernis glanzend 002	29	• Talens Aquarelvernis mat 050	41
• Talens Schilderijvernis mat 003	30	• Talens Protecting spray 680	41
• Talens Acrylvernis glanzend 114	30		
• Talens Acrylvernis mat 115	31	3. PLAKKAATVERF	42
• Talens Damarvernis glanzend 081	32	3.1 HULPMIDDELEN VOOR PLAKKAATVERF	43
• Talens Damarvernis mat 082	32	Arabishe gom	43
Overige hulpmiddelen	33	• Talens Arabische gom 008	43
Siccatieven	33	• Talens Plakkaatvernis glanzend 074	44
• Talens Siccatief Courtrai (helder) 030	33	• Talens Plakkaatvernis mat 107	44
• Talens Siccatief Harlem (donker) 085	33		
Basiswit	34	4. PASTELS	45
• Talens Basiswit 101	34	4.1 ZACHT PASTELS	46
Caseïne Tempera binder	35	4.2 CARRÉ PASTELS	47
• Talens Caseïne Tempera binder 103	35	4.3 HOUTSKOOL	47
		4.4 OLIEPASTELS	47
		4.5 HULPMIDDELEN VOOR PASTELS EN ANDER TEKENMATERIAAL	48
2. AQUARELVERF	36	• Talens Pastelfixatief 061	48
2.1 WERKEN OP DROOG OF NAT PAPIER	37	• Talens Houtskoolfixatief 063	48
2.2 HULPMIDDELEN VOOR AQUARELVERF	38	• Talens Geconcentreerd fixatief 064	49
Maskeervloeistof	38	• Talens Vernis voor oliepastels 060	49
• Talens Maskeervloeistof 052	39		
Ossengal	40		
• Talens Ossengal 051	40		
Vernissen voor aquarelverf	41	ARTIKELOVERZICHT TALENS HULPMIDDELEN	51

OLIEVERF

7

Juist gebruik van de hulpmiddelen voor olieverf is van essentieel belang voor de levensduur van een schilderij. Om een goede keuze uit de hulpmiddelen te kunnen maken, gaan we eerst dieper in op de samenstelling van olieverf, de wijze van droging, de hechting en de verschillende schildertechnieken.

1.1 SAMENSTELLING VAN OLIEVERF

Olieverf wordt gemaakt van een drogende olie en pigment. De meest gebruikte oliën zijn lijnolie en saffloerolie. Hoe fijner het pigment in de olie wordt verdeeld, hoe hoger de kleurkracht van de verf. Afhankelijk van het gebruikte pigment, kan de droogtijd per kleur uiteenlopen. Om grote verschillen in droogtijd te voorkomen, kunnen siccatieven aan de verf worden toegevoegd. Zij versnellen de droging.

Lijnolie, verkregen uit de zaden van de vlasplant, is al meer dan vijfhonderd jaar het meest belangrijke bindmiddel van olieverf. Andere drogende oliën geven een minder duurzame verflaag, kunnen sterk verdonkeren of hebben een veel te lange droogtijd. Een olie die voor elke gewenste eigenschap optimaal is, bestaat helaas niet. Lijnolie heeft door de eeuwen heen bewezen de beste combinatie van eigenschappen te bezitten. Omdat lijnolie op den duur een zekere mate van vergeling laat zien, wordt met name voor witte verf de lijnolie vaak vervangen door papaver- of saffloerolie. Papaverolie en saffloerolie zijn chemisch vrijwel identiek en daarmee voor kunstschildertoepassingen vergelijkbaar.

Saffloerolie wordt geperst uit de zaden van de saffloerdistel. Deze olie vergeelt minder dan lijnolie, maar de droogtijd is langer en de olie vormt een verffilm met andere eigenschappen dan bij lijnolie. Het gebruik van wit op basis van saffloerolie kan bij een gelaagde opbouw van een schilderij, waarbij het een onderlaag vormt voor kleuren op basis van lijnolie, verschijnselen zoals craquelé of zelfs onthechting van bovenliggende verflagen veroorzaken. Het is daarom aan te raden om het gebruik van witte verf op basis van saffloerolie te beperken tot de eindfase van het schilderij. Royal

Talens biedt onder de merknamen Rembrandt, Van Gogh en Amsterdam zowel witten op basis van lijnolie als op basis van saffloerolie.

1.2 DROGING VAN OLIEVERF

Het drogen van de olie is een chemisch proces dat plaatsvindt onder invloed van lucht en licht. Zuurstof wordt door de olie opgenomen en koppelt de moleculen tot een vast netwerk aan elkaar. Voor dit oxidatieproces is energie nodig, die met name geleverd wordt door het ultraviolette deel van het licht. Dit hele proces, dat nogal wat tijd in beslag neemt, is de reden dat olieverf langzaam droogt. Hoe meer ventilatie en licht en hoe hoger de temperatuur, hoe sneller de verf droogt. Een lage omgevingstemperatuur en een hoge luchtvochtigheid hebben een ongunstige werking op de droging.

1.3 HECHTING VAN OLIEVERF

Voor een goede hechting van olieverf moet de ondergrond voldoende zijn geprepareerd met een grondlaag die een bepaalde mate van poreusheid bezit. De olie uit de verf dringt de poriën binnen en de verffilm zet zich tijdens het drogen met talloze 'ankertjes' vast in de prepareringslaag.

1.4 OLIEVERFTECHNIEKEN

In olieverf zijn in principe twee technieken mogelijk: 'alla prima' en 'gelaagd schilderen'.

ALLA PRIMA

Alla prima wil zeggen dat het schilderij 'nat-in-nat' wordt geschilderd. Bij deze techniek worden de kleuren behalve op het palet ook op het schilderij zelf gemengd en nat tegen en over elkaar gezet. Het schilderij, dat uiteindelijk is opgebouwd uit één enkele verflaag, moet worden voltooid zolang de verf nog nat is. De verf kan puur worden gebruikt of worden gecombineerd met steeds hetzelfde medium of oplosmiddel.

GELAAGD SCHILDEREN

Gelaagd schilderen wil zeggen dat het schilderij wordt opgebouwd uit verschillende lagen. Een volgende laag kan pas worden opgezet als de voorgaande laag zo droog is dat ze beslist niet meer oplost. Bij gelaagd schilderen moet een techniek worden gevolgd die bekend staat als 'vet over mager'; elke volgende laag moet meer olie bevatten.

Stap 1

Stap 2

Stap 3

Vet over mager

De eerste laag dient schraal (mager) te worden aangebracht. Hiervoor wordt de verf verdund met terpentijn of terpentijn. Tijdens het drogen van deze laag ontstaat er geen gesloten verffilm, maar een film die poreus is. Olie uit een volgende laag wordt door de onderliggende schrale laag opgezogen en zet zich tijdens het drogen vast in

de talloze poriën. Hierdoor ontstaat er een goede hechting tussen deze twee lagen. Omdat een onderliggende (schrale) laag olie onttrekt aan een bovenliggende laag, moet een bovenliggende laag relatief meer olie bevatten. Is dit niet het geval, dan leidt dit tot kwaliteitsproblemen.

Samenhangend met de onderlinge hechting heeft het vet over magere principe ook een functie voor het opvangen van spanningen tussen de verschillende verflagen. Een schilderij is voortdurend blootgesteld aan bewegingen; enerzijds als er sprake is van een flexibele ondergrond zoals schilderdoek, anderzijds door bijvoorbeeld wisselingen in temperatuur en luchtvochtigheid. Voor de duurzaamheid van het schilderij is het daarom belangrijk dat alle verflagen deze bewegingen kunnen opvangen.

Hoe meer olie een verflaag bevat, hoe elastischer deze na droging is. Bestaat een schilderij uit meerdere lagen waarbij de onderste lagen meer olie bevatten dan de laatste - dus tegen de regel vet over magere in - dan worden de minder elastische bovenste lagen in de loop van de tijd door de sterker bewegende onderlagen uit elkaar getrokken. Wordt dit voor het menselijk oog zichtbaar, dan spreken we van craquelé. Craquelé kan worden voorkomen door elke volgende laag wat vetter te maken. Het vet over magere principe kan dus ook worden geïnterpreteerd als 'beweeglijk over minder beweeglijk'. Hiermee is meteen duidelijk waarom een verflaag voldoende moet drogen voordat een volgende laag kan worden aangebracht. Een laag die niet voldoende is doorgedroogd, is vaak te elastisch voor een volgende laag, met eveneens mogelijke barstvorming tot gevolg.

Uit hoeveel lagen een schilderij wordt opgebouwd, is uiteraard een persoonlijke aangelegenheid. Het is echter aan te raden de verf voor de eerste laag te verdunnen met terpentijn of terpentine. Hoe meer oplosmiddel, hoe magerder de verflaag.

Nadat de eerste laag droog genoeg is, wordt de tweede verflaag aangebracht. Vanaf dit punt zijn er diverse mogelijkheden om verder te gaan:

- Verdun elke volgende laag met steeds minder oplosmiddel; elke volgende laag bevat dan relatief meer olie. Uiteindelijk kan er met pure verf worden geëindigd.
- Meng de verf voor de volgende laag met een schildermedium. Een goed medium bestaat uit drie componenten: olie, hars en oplosmiddel. Door de olie wordt de verf vetter, terwijl het oplosmiddel ervoor zorgt dat de verf ook weer niet te vet wordt. De hars als derde ingrediënt verhoogt de duurzaamheid van de verffilm.

Wordt een schilderij opgebouwd uit meer dan twee lagen, dan kan het medium verhoudingsgewijs worden gemengd met terpentijn of terpentine van magere naar steeds vetter. Hoe groter het aandeel medium, hoe vetter het mengsel. Voor de laatste laag kan de verf met puur medium worden gemengd.

TIP

Met een combinatie van olieverf en Caseïne tempera binder kan een sneldrogende en waterverdunbare magere verf worden gemaakt die zonder meer vergelijkbaar is met een traditionele ei-tempera of caseïne-temperaverf. Deze traditionele schildertechniek wordt met name toegepast voor onderschilderingen bij gelaagd schilderen.

Glaceren

Of een schilderij nu nat-in-nat of in lagen is geschilderd, als laatste laag kan een glacis worden aangebracht. Dit is een transparante verflaag waarvan het effect kan worden vergeleken met dat van een gekleurd glasplaatje dat op een bepaalde voorstelling wordt gelegd. Het plaatje verandert niet, de kleuren wel. Een glacis kan worden aangebracht omdat de schilder net niet tevreden is over bepaalde kleuren en deze iets wil veranderen zonder de desbetreffende partij over te hoeven schilderen. Een andere reden kan zijn dat juist het visuele effect van glacislagen wordt nagestreefd; een emaille-achtige toplaag en diepe kleuren. Een onderschildering wordt dan bewust als uitgangspunt gebruikt om het hele schilderij met één of meerdere glacislagen op kleur te brengen.

In een glacis mag geen penseelstreek zichtbaar zijn omdat de penseelstreek van de onderliggende lagen door de transparante verf heen te zien is. Glaceermedium moet dus vloeien. Deze eigenschap biedt de mogelijkheid om in een glacis vloeiende kleurovergangen te maken. Let op: een glacislaag moet elastischer zijn dan de onderliggende verffilm, de vet over mager regel dient immers te worden gevolgd. Voor dit doel zijn diverse mediums geschikt.

Hoeveel lagen er precies nodig zijn om tot het gewenste resultaat te komen, is niet altijd te voorzien. Zorg daarom dat de verf nooit te vet is zodat een eventuele volgende verflaag altijd kan hechten. Pure olie als medium is zeker niet aan te raden; de verflaag kan te gesloten worden waardoor een volgende laag niet goed kan hechten. Bovendien wordt door teveel olie het risico op schroeien (rimpelen van de verfhuid tijdens het droogproces) verhoogd.

TIP

Gebruik bij voorkeur platte zachtharige penselen, van bijvoorbeeld roodmarter- of runderorenhaar, om een mooie egale glacislaag te krijgen.

Stap 1

Stap 2

Stap 3

Stap 4

1.5 HULPMIDDELEN VOOR OLIEVERF

Voor een goede technische opbouw van een olieverschilderij zijn één of meerdere hulpmiddelen vaak onmisbaar. Hulpmiddelen voor olieverf kunnen worden onderverdeeld in zes soorten.

- Primer
- Oplosmiddelen
- Mediums
- Oliën
- Vernissen
- Overige hulpmiddelen

PRIMER VOOR OLIEVERF

De kwaliteit van de preparering bepaalt in hoge mate de uiteindelijke duurzaamheid van het werkstuk. Onder andere papier, karton, hout, katoen en linnen kunnen dienen als ondergrond voor olieverf, maar niet zonder eerst te zijn behandeld. Een onbehandelde of onvoldoende geprepareerde ondergrond zuigt de olie uit de verf en wordt op den duur door de olie aangetast. Een verflaag moet voldoende olie bevatten om de pigmenten te omgeven en een goede film te vormen. Alleen dan worden de pigmenten voldoende gebonden en wordt vroegtijdige barstvorming voorkomen. Talens Gesso Primer biedt alle voorwaarden voor een duurzaam resultaat.

TALENS GESSO PRIMER 1001

Doel: maken van een universele prepareringslaag op diverse absorberende ondergronden

Samenstelling: acrylaatharsdispersie, titaandioxide

- Zorgt voor een goede hechting van onder andere olie-, acryl- en plakkaatverf
- Geschikt voor stof- en vetvrije absorberende ondergronden, zoals schilderdoek, hout, multiplex, hardboard, karton en papier
- Geschikt als preparering voor muurschilderingen op al dan niet alkalihoudende ondergronden, zoals vers beton, stucwerk en baksteen
- Sterk absorberende ondergronden eerst voorstrijken met Amsterdam Acrylbindmiddel
- Kan met acrylverf gekleurd worden
- Verdunbaar met water
- Droogt in enkele uren, na 24 uur overschilderbaar met olieverf
- Verwerken boven 10°C, vorstvrij bewaren
- Gereedschap reinigen met water
- Verkrijgbaar in: 1000 ml, 5000 ml en 10.000 ml

TIP

Gesloten dragers als papier, karton en paneel kunnen direct met Gesso worden behandeld. Bij open geweven textiel is het aan te bevelen om eerst een laag Amsterdam Acrylbindmiddel 005 aan te brengen als voorstrijkmiddel. De mazen in de textiel worden zo afgesloten waardoor de Gesso er niet aan de achterkant doorheen komt.

OPLOSMIDDELEN VOOR OLIEVERF

Om verf te verdunnen en penselen te reinigen kan zowel terpentine als terpentijn worden gebruikt. Terpentijn wordt vaak als verdunningsmiddel gebruikt, mede door de harsachtige geur die door veel schilders als aangenaam wordt ervaren. Voor het uitspoelen van penselen wordt meestal terpentine gebruikt.

Let op - zorg te allen tijde dat de werkruimte wordt geventileerd.

Het
verdunnen
van verf
met terpentijn

Terpentijn

De juiste benaming voor de door (kunst)schilders gebruikte terpentijn is eigenlijk terpentijnolie. Terpentijn is de oorspronkelijke balsem die uit diverse pijnbomen wordt getapt en waaruit, door destillatie, de vluchtige terpentijnolie wordt verkregen. Door terpentijnolie nogmaals te destilleren wordt het gehalte aan harsachtige stoffen tot een minimum beperkt en ontstaat de bijna 100% vluchtige

'gerectificeerde terpentijn'. Voor kunstschilderdoeleinden is het beslist aan te raden alleen deze kwaliteit te gebruiken. Talens Gerectificeerde terpentijn is een extra gedestilleerde en alomgewaardeerde Portugese gomterpentijn.

TALENS GERECTIFICEERDE TERPENTIJN 032

Doel: verdunnen van olieverf en reinigen van penselen en ander schildermateriaal

Samenstelling: Portugese gomterpentijn (destillaat van harsachtige balsems uit pijnbomen)

- Maakt olieverf mager (gebruiken in onderste lagen)
- Laat de penseelstreek vervloeien
- Geschikt voor het verwijderen van (droge) vernislagen
- Geschikt voor het oplossen van (natuur)harsen
- Ook voor het verdunnen van mediums en vernissen voor olieverf
- Ontvlambaar
- Verkrijgbaar in: 75 ml, 250 ml en 1000 ml

Terpentine

Terpentine is een aardoliedestillaat dat bestaat uit een mengsel van allerlei zogenaamde koolwaterstoffen. Er zijn diverse mengsels mogelijk, resulterend in diverse kwaliteiten terpentine. De samenstelling van het mengsel is verantwoorde-

lijk voor onder andere de geur en het oplosend vermogen. Koolwaterstoffen met het beste oplosend vermogen hebben doorgaans een sterke geur. Reukarme/reukloze terpentinesoorten hebben een lager oplosend vermogen.

TALENS TERPENTINE 090

Doel: verdunnen van olieverf en reinigen van penselen en ander schildermateriaal

Samenstelling: aardoliedestillaat

- Zeer zuiver, 100% verdampend; verdwijnt volledig uit de verffilm
- Maakt olieverf mager (gebruiken in onderste lagen)
- Geschikt voor het verwijderen van (droge) vernislagen
- Geschikt voor het oplossen van kunstharsen
- Ook voor het verdunnen van mediums en vernissen voor olieverf
- Ontvlambaar
- Verkrijgbaar in: 75 ml en 250 ml

TALENS REUKLOZE TERPENTINE 089

Doel: verdunnen van olieverf en reinigen van penselen en ander schildermateriaal

Samenstelling: aardoliedestillaat met een minimum aan schadelijke bestanddelen

- Reukloos
- Iets langere verdampingstijd dan Talens terpentine (090)
- Zeer zuiver, 100% verdampend; verdwijnt volledig uit de verffilm
- Maakt olieverf mager (gebruiken in onderste lagen)
- Niet geschikt voor het verwijderen van droge vernislagen
- Verkrijgbaar in: 75 ml en 250 ml

REINIGEN VAN PENSELEN EN VERNISKWASTEN

Tijdens het schilderen kunnen penselen in terpentine of terpentijn worden uitgespoeld. Om penselen voor lange tijd in goede conditie te houden is het aan te raden om ze na het werk met warm water en zachte zeep te reinigen. Was de haarbundel herhaaldelijk in de handpalm tot het schuim volkomen wit is en spoel het geheel goed uit met schoon water. Oefen niet teveel druk uit omdat de haren anders op de rand van de bus kunnen breken. Droog de penselen af en laat ze verder drogen met de haarbundel naar boven of plat op tafel.

Sommige soorten kunststof (bijvoorbeeld plastic bekertjes) lossen op in terpentine en terpentijn. Gebruik voor het uitspoelen van penselen daarom bij voorkeur een glazen pot of een blik.

TIP

Oplosmiddelen waarin penselen worden uitgespoeld, kunnen worden hergebruikt. Doe de vuile terpentine of terpentijn in een afgesloten glazen pot en laat deze staan tot al het vuil is bezonken. Dit kan een paar dagen duren. Giet het 'gereinigde' oplosmiddel vervolgens over in een schone pot. Doe dit voorzichtig zodat het bezinsel niet mee komt. Restanten behoren tot het klein chemisch afval.

MEDIUMS VOOR OLIEVERF

Een medium heeft als doel één of meerdere eigenschappen van de verf te beïnvloeden en de verf geschikt te maken voor een bepaalde toepassing. Denk hierbij aan consistentie, glans, vloeï, droogtijd, transparantie en duurzaamheid van de verffilm.

Omdat een onderliggende (schrake) laag olie onttrekt aan een bovenliggende laag, moet een bovenliggende laag relatief meer olie bevatten. Denk hierbij aan de vet over mager regel.

Schildermedium

Door toevoeging van Talens Schildermedium wordt extra olie aan de verf toegevoegd. Hiermee wordt voorkomen dat de bovenliggende laag uiteindelijk te weinig olie bevat. De harsen maken de verffilm bovendien duurzamer. Aan Talens Schildermedium sneldrogend zijn bovendien siccatieven toegevoegd. Siccatieven versnellen de zuurstofopname en daarmee het drogen van de verf. Genoemde mediums zijn de moderne vervangers voor de traditionele 'mediums' lijnolie en gekookte lijnolie.

Mengen van schildermedium door verf

TALENS SCHILDERMEDIUM 083

Doel: verhogen van de vloeï en/of transparantie van olieverf, vetter maken van de verf

Samenstelling: plantaardige oliën, synthetische hars, terpentine

- Geen effect op de droogtijd van de verf
- Verhoogt de duurzaamheid en de elasticiteit van de verffilm
- Penseelstreek vervaagt enigszins, afhankelijk van de toegevoegde hoeveelheid
- Verhoogt de glans
- Niet vergelend
- Verdunbaar met terpentine of terpentijn
- Ontvlambaar
- Verkrijgbaar in: 75 ml, 250 ml en 1000 ml

TALENS SCHILDERMEDIUM SNELDROGEND 084

Doel: verhogen van de vloeï en/of transparantie van olieverf, verkorten van de droogtijd, vetter maken van de verf

Samenstelling: plantaardige oliën, synthetische hars, terpentine, siccatieven

- Verhoogt de duurzaamheid en de elasticiteit van de verffilm
- Penseelstreek vervaagt, afhankelijk van de toegevoegde hoeveelheid
- Verhoogt de glans
- Niet vergelend
- Verdunbaar met terpentine of terpentijn
- Ontvlambaar
- Verkrijgbaar in: 75 ml, 250 ml en 1000 ml

Glaceermedium

Talens Glaceermedium is de moderne vervanger van traditionele glaceermedia, zoals standolie en Venetiaanse terpentijn.

TALENS GLACEERMEDIUM 086

Doel: verhogen van de vloeï en transparantie van glacislagen in olieverf

Samenstelling: plantaardige oliën, synthetische hars, terpentine

- Geen effect op de droogtijd van de verffilm
- Penseelstreek vervaagt
- Verhoogt de glans
- Niet vergelend
- Verhoogt de duurzaamheid en de elasticiteit van de verffilm
- Verdunbaar met terpentine of terpentijn
- Ontvlambaar
- Verkrijgbaar in: 75 ml en 250 ml

Venetiaanse Terpentiin

De naam Venetiaanse Terpentiin heeft een historische achtergrond. De uit een Oostenrijkse lariks gewonnen terpentijnbalsem werd vroeger verhandeld via Venetië. Dit traditionele glaceer-

medium wordt gewaardeerd om zijn verwerkingseigenschappen. Geleidelijke kleurovergangen en de elasticiteit van de verffilm worden positief beïnvloed.

TALENS VENETIAANSE TERPENTIIN 019

Doel: verhogen van de vloeï en transparantie van glacislagen in olieverf

Samenstelling: natuurbalsem, terpentijnolie

- Traditioneel glaceermedium
- Verlengt de droogtijd van de verffilm
- Penseelstreek vervaagt, afhankelijk van de toegevoegde hoeveelheid
- Verhoogt de duurzaamheid van de verffilm
- Verhoogt de glans
- Enigszins vergelend
- Verdunbaar met terpentine of terpentiin
- Ontvlambaar
- Verkrijgbaar in: 75 ml en 250 ml

Alkydmedium

Talens Alkydmedium kan als schildermedium en als glaceermedium worden gebruikt. Gebruikt als schildermedium moet de vet over mager regel worden gevolgd. Het medium is tamelijk vet en

kan magerder worden gemaakt met terpentine of terpentijn. In de laatste laag en voor glaceertechnieken kan Alkydmedium puur worden gebruikt.

TALENS ALKYDMEDIUM 007

Doel: verhogen van de vloeï en/of transparantie van olieverf, vetter maken van de verf, verkorten van de droogtijd

Samenstelling: alkydhars, terpentine

- Verhoogt de duurzaamheid en de elasticiteit van de verffilm
- Penseelstreek vervaagt, afhankelijk van de toegevoegde hoeveelheid
- Geringe invloed op de glansgraad
- Enigszins vergelend
- Verdunbaar met terpentine of terpentijn
- Geschikt als glaceermedium
- Ontvlambaar
- Verkrijgbaar in: 75 ml

Schilderpasta

Talens Schilderpasta is een kleurloos medium dat in elke verhouding met olieverf kan worden gemengd. De dikte is dezelfde als die van de verf en de pasta kan daarom omschreven worden als een olieverf zonder pigment. Schilderpasta kent verschillende toepassingen:

Voorkomen van schroeien bij dikke verflagen

Schroeien wil zeggen dat het oppervlak van een dikke verflaag tijdens het drogen gaat rimpelen. Of een verflaag wel of niet zal gaan schroeien is mede afhankelijk van het pigment. Kobaltblauw, gebrande omber, kraplak en metaal- en parelmoerkleuren zijn voorbeelden van schroeiende kleuren. Door schilderpasta aan de verf toe te voegen, wordt schroeien voorkomen. De toe te voegen hoeveelheid is afhankelijk van hoe sterk een kleur schroeit. Tussen de 20 en de 40% is doorgaans voldoende.

Vermeerderen van de hoeveelheid verf

Schilderpasta kan in elke verhouding met olieverf worden gemengd. Zo kan van dure kleuren meer verf worden gemaakt zonder dat er kleurverschil optreedt. Dit wordt met name toegepast bij het aanbrengen van dikke verflagen, de zogenaamde impastotechniek. Hoe meer pasta wordt toegevoegd, hoe transparanter de verf wordt; afhankelijk van het type pigment is dit in dikkere lagen echter niet of nauwelijks zichtbaar.

Verminderen van de kleurkracht

De kleurkracht van de verf zal - evenredig aan de hoeveelheid Schilderpasta die wordt toegevoegd - afnemen. Dit kan met name van belang zijn als bij de alla prima (nat-in-nat) techniek kleuren met sterk uiteenlopende kleurkracht op het schilderij worden gemengd. Door meer Schilderpasta toe te voegen aan een sterkere kleur zal deze minder overheersen.

De pure verf schroeit in een dikke laag

Toevoeging schilderpasta voorkomt schroeien

Mengen van
schilderpasta
door de
verf

Stap 1

Stap 2

Stap 3

TALENS SCHILDERPASTA 096

Doel: voorkomen van schroeien (rimpelen) van dikke verflagen, vermeerderen van de hoeveelheid verf, verminderen van de kleurkracht en verhogen van de transparantie van olieverf met behoud van de viscositeit

Samenstelling: plantaardige oliën, synthetische harsen, opdikkingsmiddelen, terpentine

- Verhoogt de duurzaamheid van de verffilm
- Verlaagt de glans van olieverf enigszins
- Verkort de droogtijd van de verffilm
- Niet vergelend
- Verdunbaar met terpentine of terpentijn
- Ontvlambaar
- Verkrijgbaar in: 60 ml

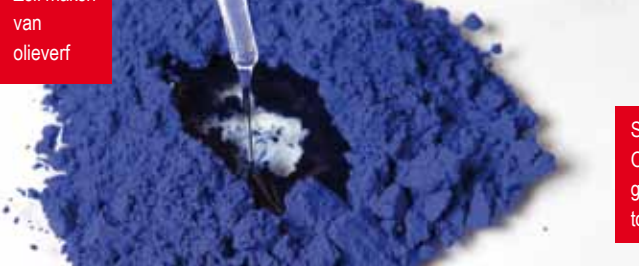

OLIËN VOOR OLIEVERF

De verschillende oliën van Talens dienen voornamelijk als ingrediënt voor het zelf bereiden van mediums en verf. Het is niet aan te raden om olie puur als medium te gebruiken. Een medium mag zelfs nooit voor meer dan 40% uit olie bestaan.

De verffilm wordt hierdoor al snel te vet en te gesloten waardoor een volgende laag zich moeilijk kan hechten. Bovendien neemt, naarmate er meer olie wordt toegevoegd, het risico op schroeiën toe.

Zelf maken
van
olieverf

Stap 1:
Olie
gedoseerd
toevoegen

Stap 2:
Mengen
met
schildermes

Stap 3:
Pigment
wrijven met
een loper

Stap 4:
Het
resultaat

Gezuiverde lijnolie en gebleekte lijnolie

De benamingen 'gezuiverd' en 'gebleekt' stammen uit de tijd dat de olie, na geperst te zijn uit het lijnzaad, ontdaan werd van de resten zaadschillen en meegekomen slijmstoffen. Ook tegenwoordig wordt lijnolie voor een deel op vergelijkbare wijze

gezuiverd en gebleekt, al is de methode veel geavanceerder. Het resultaat is een zeer zuiver en zo kleurloos mogelijk eindproduct met weinig verschil tussen gezuiverde en gebleekte lijnolie.

TALENS GEZUIVERDE LIJNOLIE 027

Doel: voor het zelf maken van verf en schildermedium

Samenstelling: lijnolie

- Verhoogt de glans en verlengt de droogtijd van de verffilm
- Verhoogt de kans op schroeien (rimpelen van de verffilm)
- Geeft een sterke vergeling in het donker die grotendeels bij daglicht verdwijnt
- Verdunbaar met terpentine of terpentijn
- Verkrijgbaar in: 75 ml en 250 ml

24

TALENS GEBLEEKTE LIJNOLIE 025

Doel: voor het zelf maken van verf en schildermedium

Samenstelling: lijnolie

- Verhoogt de glans en verlengt de droogtijd van de verffilm
- Verhoogt de kans op schroeien (rimpelen van de verffilm)
- Geeft iets minder vergeling dan Gezuiverde lijnolie in het donker; de vergeling verdwijnt grotendeels bij daglicht
- Verdunbaar met terpentine of terpentijn
- Verkrijgbaar in: 75 ml en 250 ml

Gekookte lijnolie

Door lijnolie te verhitten terwijl er zuurstof en siccatieven aan worden toegevoegd, vindt gedeeltelijke oxidatie plaats. Resultaat: een sneller drogende olie. Bij gebruik van gekookte lijnolie mogen, in verband met de duurzaamheid van

de verffilm, nooit extra siccatieven worden toegevoegd. Een teveel aan siccatief versnelt niet alleen de droging, maar tevens het verouderingsproces en veroorzaakt daarmee mogelijk vroegtijdige barstvorming.

TALENS GEKOOKTE LIJNOLIE 026

Doel: voor het zelf maken van een medium en als ingrediënt van een verfrecept

Samenstelling: lijnolie, siccatieven

- Verhoogt de glans en verkort de droogtijd van de verffilm
- Verhoogt de kans op schroeien (rimpelen van de verffilm)
- Geeft een sterke vergeling in het donker die grotendeels bij daglicht verdwijnt
- Niet gebruiken als medium in de onderste lagen
- Verdunbaar met terpentine of terpentijn
- Is donkerder van kleur dan de andere lijnoliën
- Verkrijgbaar in: 75 ml en 250 ml

Standolie

Talens Standolie is lijnstandolie die wordt verkregen door lijnolie te verhitten zonder dat zuurstof toegang heeft tot de olie. Hierdoor ondergaat de olie een chemische verandering zonder dat de olie oxideert. Het resultaat is een olie met een

grotere vloeï, meer glans en minder vergeling dan onbewerkte lijnolie. Standolie heeft minder mogelijkheden om zuurstof op te nemen als ze later aan de lucht wordt blootgesteld en droogt daarom langzamer.

TALENS STANDOLIE 031

Doel: voor het zelf maken van (glaceer)medium en als ingrediënt van een verfrecept

Samenstelling: lijnstandolie

- Verhoogt de glans sterk en verlengt de droogtijd
- Iets vergelend (tussen papaver- en lijnolie in)
- Verdunbaar met terpentine of terpentijn
- Traditioneel glaceermedium
- Bij menging met verf niet gebruiken in de onderste lagen
- Verkrijgbaar in: 75 ml

TIP

Lijnolie vergeelt sterk in het donker. Een olieverfschilderij dat in het donker is bewaard, zal sterk vergeeld zijn. Wordt een donker geworden schilderij vervolgens weer in het licht geplaatst, dan bleekt de olie weer tot nagenoeg de oorspronkelijke kleur. Bewaar flessen lijnolie in het licht.

26

TALENS PAPAVEROLIE 028

Doel: voor het zelf maken van verf en schildermedium

Samenstelling: papaverolie

- Vrijwel niet vergelend, hierdoor zeer geschikt voor lichte kleuren
- Geeft minder kans op schroeien dan lijnolie (rimpelen van de verffilm)
- Droogt langzamer dan lijnolie
- Geeft een minder duurzame verffilm dan lijnolie
- Alleen toepassen in de laatste laag
- Verdunbaar met terpentine of terpentijn
- Verkrijgbaar in: 75 ml

VERNISSEN VOOR OLIEVERF

Retoucheervernis

Tijdens het schilderen kunnen ingeschoten plekken ontstaan. Dit gebeurt als plaatselijk teveel olie door een onderliggende laag wordt weggezogen; de verf wordt mat en de intensiteit van de kleur neemt af. Door de ingeschoten plekken (als ze handdroog zijn) zeer dun te behandelen met retoucheervernis komen glans en kleur weer terug. De vernis laat na droging een poreuze film achter waarin een volgende verffilm zich kan hechten. Voor deze toepassing wordt retoucheervernis ook wel 'tussenvernissen', 'ophaalvernissen' of 'uithaalvernissen' genoemd.

Daarnaast kan retoucheervernis als voorlopig slotvernissen worden aangebracht op nog niet volledig droge schilderijen (minimaal 2 à 3 maanden wachten met opbrengen).

Hiermee krijgt het schilderij een egale glans en wordt het beschermd tegen vuil. Omdat de vernis (in een dunne laag) poreus is, kan zuurstofopname en daarmee het droogproces van de verf doorgaan. Na volledige droging van de verf kan een slotvernissen over de retoucheervernis worden aangebracht.

Let op - Het is van groot belang de retoucheervernis in alle gevallen heel dun aan te brengen. Het oplosmiddel van de vernis kan bij overmatig gebruik de (nog niet droge) olie uit de onderlagen van de verf oplossen en aan de oppervlakte brengen. Als dit gebeurt, kan het schilderij vele maanden tot zelfs jarenlang kleverig blijven en is aanhechting van stof moeilijk te voorkomen.

Aanbrengen van vernislaag met een spalter

TALENS RETOUICHEERVERNIS 004

Doel: ophalen van ingeschoten (matte) plekken en tijdelijke bescherming (voorlopig slotvernis) van een niet volledig droog olieverfschilderij

Samenstelling: kunstharz, terpentine

- Spaarzaam aanbrengen
- Geen invloed op de verdere droging van de verffilm
- Als voorlopige slotvernis niet eerder aanbrengen dan na 2-3 maanden
- Droogt binnen enkele uren
- Niet vergelend
- Verdunbaar met terpentine
- Kwasten reinigen met terpentine
- Licht ontvlambaar (in spuitbus: zeer licht ontvlambaar)
- Verkrijgbaar in: 75 ml, 250 ml, 400 ml (spuitbus) en 1000 ml

Slotvernis

Olieverf droogt door opname van zuurstof. Dit is een chemisch proces. Nadat de verf helemaal droog is gaat dit oxidatieproces gewoon door en treedt een verouderingsproces in werking. Op den duur kan dit zichtbaar worden als craquelé. Nadat de verf volledig droog is (bij normale laagdikte ongeveer een jaar, bij zeer dunne lagen enkele maanden eerder, bij dikkere lagen meerdere jaren) is het daarom raadzaam om een slotvernis aan te brengen. De zuurstofopname, en daarmee het verouderingsproces, wordt door een slotvernis afgeremd. Tegelijkertijd bepaalt het de uiteindelijke glansgraad en beschermt het de verf tegen atmosferische verontreinigingen.

Zorg er voor dat bij het vernissen alles (schilderij, vernis, kwast en bakjes) op kamertemperatuur is. Wordt een schilderij uit een koude ruimte gehaald om in een warmere ruimte gevernist te worden, dan kan er condensvorming ontstaan op het koude schilderij. Hierdoor wordt er tijdens het vernissen vocht ingesloten met als gevolg een witte waas. Bovendien kan door vocht op het schilderij de vernis gaan parelen en is de hechting slecht. Parelen kan ook optreden als de verflaag erg gesloten is, bijvoorbeeld wanneer deze veel bindmiddel (medium, olie) bevat. Om dit te voorkomen, is het raadzaam om het schilderij eerst met een doekje met wat terpentine af te nemen. Na verdamping van de terpentine kan de vernis worden aangebracht.

Glanzende schilderijvernissen bestaan grotendeels uit een hars in een oplosmiddel. Bij matte vernissen is daar een matteringsmiddel aan toegevoegd. Bij het met de kwast aanbrengen van een vernis met een matteringsmiddel (dus ook bij mengingen van glanzende en matte vernis), is het belangrijk dat de vernis op het laatst in één richting wordt uitgestreken. Zo ontstaat een uniforme glansgraad.

Verder is het belangrijk dat een vernis met matteringsmiddel in één laag wordt aangebracht. Glansverschillen en streepvorming worden op die manier voorkomen. Wordt matte vernis aangebracht met een spuitbus, dan kan dat wel in meerdere lagen.

TIP

Bij gebruik van een spuitbus kan zonder problemen matte vernis over een glanzende vernis worden aangebracht. Dit is handig als achteraf toch een andere glansgraad gewenst is.

TALENS SCHILDERIJVERNIS GLANZEND 002

Doel: duurzame bescherming van een olieverfschilderij (slotvernis)

Samenstelling flacon: kunsthars, terpentijnolie, terpentine

Samenstelling spuitbus: kunsthars, terpentine

- Aanbrengen na volledige droging van de verflaag (± 1 jaar bij normale laagdikte)
- Droogt binnen enkele uren
- Niet vergelend
- Geeft een hoge glans
- Door menging met Schilderijvernis Mat 003 vermindert de glansgraad
- Verdunbaar met terpentine of terpentijn
- Kwasten reinigen met terpentine of terpentijn
- Droge vernislagen verwijderbaar met terpentine of terpentijn
- Ontvlambaar (in spuitbus: zeer licht ontvlambaar)
- Verkrijgbaar in: 75 ml, 250 ml, 400 ml (spuitbus) en 1000 ml

TALENS SCHILDERIJVERNIS MAT 003

Doel: duurzame bescherming van een olieverfschilderij (slotvernis)

Samenstelling flacon: kunsthars, terpentijnolie, wassen

Samenstelling spuitbus: kunsthars, terpentine, silica

- Aanbrengen na volledige droging van de verflaag (± 1 jaar bij normale laagdikte)
- Bij opbrengen met de kwast in één laag aanbrengen en in één richting uitstrijken
- Droogt binnen enkele uren
- Niet vergelend
- Vernis in flacon geeft een eglans, vernis in spuitbus is matter.
- Menging met Schilderijvernis Glanzend 002 verhoogt de glansgraad
- Verdunbaar met terpentijn
- Kwasten reinigen met terpentine of terpentijn
- Droge vernislagen verwijderbaar met terpentine of terpentijn
- Bij vertroebeling flacon in warm water zetten
- Ontvlambaar (in spuitbus: zeer licht ontvlambaar)
- Verkrijgbaar in: 75 ml, 250 ml, 400 ml (spuitbus) en 1000 ml

Het matteringsmiddel in Talens Schilderijvernis mat is een combinatie van wassen die bij lage temperaturen kan gaan 'vlokken'. Door de vernis te verwarmen ('au bain marie' of onder een straal heet water) lossen de wassen op en kan de vernis weer worden gebruikt.

TALENS ACRYLVERNIS GLANZEND 114

Doel: duurzame bescherming van een olieverf- of acrylverfschilderij (slotvernis)

Samenstelling: acrylaathars, terpentine, terpentijnolie

- Aanbrengen na volledige droging van de verflaag (bij normale laagdikte voor olieverf na ± 1 jaar, voor acrylverf na 4 à 5 dagen)
- Droogt binnen enkele uren
- Niet vergelend
- Flexibeler dan Schilderijvernis glanzend 002
- Geeft een lagere glans dan Schilderijvernis glanzend 002
- Menging met Acrylvernis mat 115 vermindert de glansgraad
- Droge vernislagen verwijderbaar met terpentine of terpentijn
- Verdunbaar met terpentine of terpentijn, kwasten reinigen met terpentine of terpentijn
- Ontvlambaar (in spuitbus: zeer licht ontvlambaar)
- Verkrijgbaar in: 75 ml en 400 ml spuitbus

Gebruik Talens Acrylvernis glanzend als een glansgraad gewenst is die net iets minder is dan een hoogglans. Is wel een hoogglans gewenst, gebruik dan Talens Schilderijvernis glanzend of Talens Damarvernis glanzend.

TALENS ACRYLVERNIS MAT 115

Doel: duurzame bescherming van een olieverf- of acrylverfschilderij (slotvernis)

Samenstelling: acrylaathars, terpentine, terpentijnolie, matteringsmiddelen (silica's)

- Aanbrengen na volledige droging van de verflaag (bij normale laagdikte voor olieverf na $\pm$ 1 jaar, voor acrylverf na 4 à 5 dagen)
- Bij opbrengen met de kwast in één laag aanbrengen en in één richting uitstrijken
- Niet toepassen op sterk zuigende ondergronden
- Niet vergelend
- Flexibeler dan Schilderijvernis mat 003
- Geeft een matter uiterlijk dan Schilderijvernis mat 003
- Menging met Acrylvernis glanzend 114 verhoogt de glansgraad
- Verdunbaar met terpentine of terpentijn, kwasten reinigen met terpentine of terpentijn
- Droge vernislagen verwijderbaar met terpentine of terpentijn
- Voor gebruik goed schudden
- Ontvlambaar (in spuitbus: zeer licht ontvlambaar)
- Verkrijgbaar in: 75 ml en 400 ml (spuitbus)

* N.B. Acrylvernis dankt zijn naam aan de samenstelling van de vernis: een oplossing van acrylaathars in milde oplosmiddelen. De vernis is geschikt voor werkstukken in zowel olie- als acrylverf.

TALENS DAMARVERNIS GLANZEND 081

Doel: bescherming van een olieverschilderij

Samenstelling: damarhars, terpentijnolie

- Traditioneel slotvernis
- Aanbrengen na volledige droging van de verflaag ($\pm$ 1 jaar bij normale laagdikte)
- Droogt binnen enkele uren
- Kan na verloop van tijd verouderingsverschijnselen vertonen, zoals vergeling en craquelé
- Geeft een hoge glans
- Menging met Damarvernis mat 082 vermindert de glansgraad
- Verdunbaar met terpentijn, kwasten reinigen met terpentine of terpentijn
- Droge vernislagen verwijderbaar met terpentijn
- Licht ontvlambaar
- Verkrijgbaar in: 75 ml en 250 ml

32

TALENS DAMARVERNIS MAT 082

Doel: bescherming van een olieverschilderij

Samenstelling: damarhars, terpentijnolie, matteringsmiddelen (was en silica)

- Traditioneel slotvernis
- Aanbrengen na volledige droging van de verflaag ($\pm$ 1 jaar bij normale laagdikte)
- Droogt binnen enkele uren
- Kan na verloop van tijd verouderingsverschijnselen vertonen, zoals vergeling en craquelé
- Geeft een eiglans
- In één laag aanbrengen en in één richting uitstrijken
- Menging met Damarvernis glanzend 081 verhoogt de glansgraad
- Verdunbaar met terpentijn, kwasten reinigen met terpentijn of terpentine
- Droge vernislagen verwijderbaar met terpentijn
- Voor gebruik goed schudden
- Licht ontvlambaar
- Verkrijgbaar in: 75 ml en 250 ml

OVERIGE HULPMIDDELEN VOOR OLIEVERF

Siccatieven

Siccatieven versnellen de zuurstofopname en daarmee het drogen van de verf. De droging van olievert wordt onderscheiden in oppervlakte droging en dieptedroging. Het lichte Talens Siccatief Courtrai versnelt vooral de dieptedroging. Het donkere Talens Siccatief Harlem versnelt zowel de diepte- als de oppervlaktedroging.

Omdat Siccatief Harlem ook olie en harsen bevat, kan het een zeer sneldrogend medium genoemd

worden. Omdat bij gelaagd schilderen altijd volgens de regel vet over mager moet worden gewerkt, in verband met een goede onderlinge hechting van de verlagen, is het niet raadzaam om het vettere Siccatief Harlem in de onderlagen te gebruiken. Het gebruik van siccatieven moet tot een minimum worden beperkt; behalve het droogproces wordt ook het verouderingsproces van de verf versneld.

TALENS SICCATIEF COURTRAI (HELDER) 030

Doel: verkorten van de droogtijd van olievert

Samenstelling: metaalverbindingen, terpentine

- Vermindert de elasticiteit en de duurzaamheid van de verffilm, daarom zeer spaarzaam gebruiken (maximaal 2% toevoegen)
- Verdunbaar met terpentine
- Ontvlambaar
- Verkrijgbaar in: 75 ml

TALENS SICCATIEF HARLEM (DONKER) 085

Doel: verkorten van de droogtijd van olievert

Samenstelling: metaalverbindingen, harsen, olie, terpentine

- Vermindert de elasticiteit en de duurzaamheid van de verffilm, daarom zeer spaarzaam gebruiken (maximaal 10% toevoegen)
- Verdunbaar met terpentine
- Ontvlambaar
- Verkrijgbaar in: 75 ml

Basiswit

Talens Basiswit (Underpainting white) is een magere, witte verf die snel droogt. Zodra de verf aan lucht wordt blootgesteld, verdampt de aanwezige terpentine en begint de oxidatieve droging.

Basiswit kan in elke verhouding met olieverf worden gemengd; afhankelijk van de mengverhouding ligt de droogtijd tussen die van olieverf en alkydverf in.

TALENS BASISWIT 101

Doel: maken van sneldrogende reliëfondergronden voor olieverf

Samenstelling: alkydhars, plantaardige oliën, titaandioxide, terpentine

- Handdroog, afhankelijk van de laagdikte, binnen drie dagen
- Geeft na droging een eglans
- Vermengbaar en overschilderbaar met olieverf
- Ook geschikt als sneldrogend mengwit in olieverftechnieken
- Verdunbaar met terpentine of terpentijn
- Ontvlambaar
- Gereedschap reinigen met terpentine
- Verkrijgbaar in: 150 ml

Mengverhouding Caseïne
Tempera binder
en olieverf

Caseïne Tempera binder

Vóór de ontwikkeling van olieverf in de 15de eeuw werden vooral zogenaamde 'tempera' verven gebruikt. Die naam komt van het Latijnse woord 'temperare', wat mengen betekent. De belangrijkste temperaverven zijn 'ei tempera' en 'caseïne tempera'. Kenmerkend voor deze verfsoorten is dat ze zowel met water als met olie kunnen worden gemengd. Net als bepaalde bestanddelen van een ei, maakt ook caseïne (een bestanddeel van

melk) het mogelijk om oliedruppeltjes homogeen in water te verdelen. Zo'n verdeling wordt emulsie genoemd. Door gelijke delen Caseïne tempera binder en olieverf te mengen (nooit meer olieverf dan Caseïne tempera binder) ontstaat een watervermengbare verf die na droging een matte en magere verffilm oplevert. Deze techniek wordt vaak gebruikt voor een onderschildering die met olieverf wordt voltooid, met name in de glaceertechniek.

TALENS CASEÏNE TEMPERA BINDER 103

Doel: maken van een watervermengbare caseïne temperaverf in combinatie met olieverf

Samenstelling: caseïneoplossing, opdikkings- en matteringsmiddelen, emulgator

- Één deel binder mengen met maximaal één deel olieverf
- Geeft na droging een eglans
- Droogt snel en vrijwel watervast op
- Zeer geschikt voor het maken van onderschilderingen bij olieverftechnieken
- Verkrijgbaar in: 60 ml

AQUARELVERF

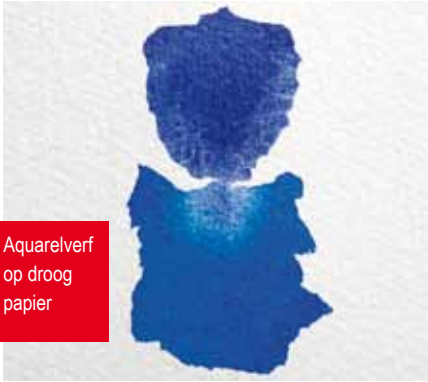
36

Aquarelverf wordt gemaakt van in water opgeloste Arabische gom, waarin de pigmenten zeer fijn geweven zijn. Hoe fijner het pigment, hoe transparanter de kleur. In principe kan met aquarelverf op elke papiersoort worden geschilderd, al wordt op aquarelpapier vaak het mooiste resultaat behaald. Aquarelpapier heeft een speciale oppervlakteverlijming, meestal van gelatine. Deze verlijming zorgt er voor dat het pigment niet door het papier wordt geabsorbeerd zodat de kleuren zuiver blijven. Bovendien voorkomt de verlijming dat het papier bij gebruik van veel water te sterk gaat bobbelen. Bij het schilderen worden de kleuren op een mengschaal verdund met water en, indien gewenst, onderling gemengd.

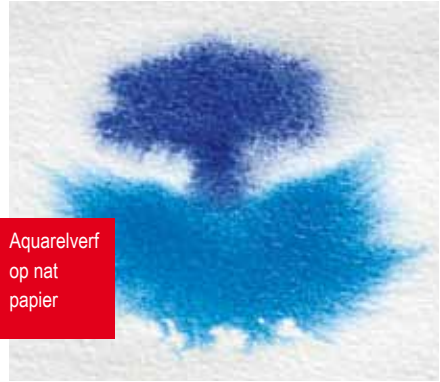
2.1 WERKEN OP DROOG OF NAT PAPIER

Op droog papier is het effect van aquarelverf heel anders dan op van te voren nat gemaakt papier. Kleurvlakken op droog papier zijn scherp begrensd na droging. Vloeiende kleurvlakken en

kleurovergangen ontstaan als aquarelpapier van tevoren nat wordt gemaakt. Laat het water even intrekken voordat de verf wordt aangebracht.

Aquarelverf
op droog
papier

Aquarelverf
op nat
papier

Optische mengingen ontstaan door een nieuwe kleur over een reeds droge kleur aan te brengen.

Optisch
mengen

2.2 HULPMIDDELEN VOOR AQUARELVERF

Voor het werken met aquarelverf zijn enkele hulpmiddelen verkrijgbaar om tijdens het schilderen te gebruiken of om een werkstuk te beschermen.

Maskeervloeistof

Bij het aquarelleren wordt meestal geen witte verf gebruikt. Op de plekken waar de schildering wit moet zijn, dient het papier dus te worden uitgespaard. Maar in de vaart van het schilderen kan er per ongeluk toch verf op deze plekken terecht komen en met water is deze overvloedige verf niet helemaal weg te wassen. Het is daarom raadzaam om de wit gewenste plekken van te voren met Talens Maskeervloeistof te behandelen. Dit is een product op basis van latex (natuurlijk rubber).

Na droging kan hier gewoon over heen geschilderd worden. Is het schilderij uiteindelijk klaar en de verf droog, dan kan de maskeervloeistof eenvoudig met een (schone) vinger of een gummetje van het papier gewreven worden en wordt het wit van het papier weer zichtbaar. Hoe langer de maskeervloeistof op het papier zit, hoe sterker het zich zal hechten. Verwijder de maskeervloeistof daarom binnen enkele dagen.

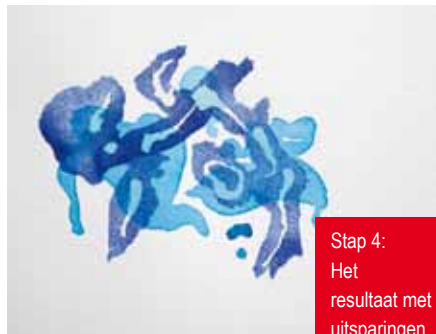
Stap 1:
Aanbrengen
van maskeer-
vloeistof

Stap 2:
Nieuwe
verflaag
aanbrengen

Stap 3:
Maskeer-
vloeistof
verwijderen

Stap 4:
Het
resultaat met
uitsparingen

TALENS MASKEERVLOEISTOF 052

Doel: tijdelijk uitsparen van delen in de schildering

Samenstelling: dispersie van natuurrubber in water

- Voorkomt hechting van aquarelverf op vlakken die met Maskeervloeistof zijn behandeld
- Droogt binnen 10 minuten
- Na droging binnen enkele dagen verwijderen met de vingertoppen of vlakgom
- Verwijderbaarheid neemt af na verloop van tijd
- Kan op cellulosehoudend papier verkleuring veroorzaken
- Kan ook worden gebruikt voor inkten op waterbasis
- Verkrijgbaar in: 75 ml

TIP

Penselen die gebruikt worden voor het opbrengen van maskeervloeistof zijn moeilijk schoon te maken. Gebruik daarom bij voorkeur oude penselen of ander 'gereedschap', zoals een lucifer, een wattenstaafje of de achterkant van een penseel.

Ossengal

Talens Ossengal wordt gebruikt om de hechting van watergedragen verf op een vette ondergrond mogelijk te maken. Soms parelt aquarel- of plakkaatverf op het papier omdat het papier daar vettig is. Dit wordt onder andere veroorzaakt door het vet van onze huid als het papier wordt vastgepakt. Parelen is simpel te verhelpen door een

klein beetje ossengal aan de verf toe te voegen. De oppervlaktespanning van de verf wordt hierdoor minder en de verf zal uitvloeien. Voeg net genoeg toe om dit te bereiken; door te veel ossengal dringt de verf en daarmee de kleur te diep in de ondergrond.

TALENS OSSENGAL 051

Doel: voorkomen van parelen en verbeteren van de hechting van watergedragen verf op enigszins waterafstotende ondergronden

Samenstelling: oppervlakreactieve stof (synthetisch), water

- Kan aan de verf worden toegevoegd
- Spaarzaam gebruiken om te sterke absorptie van de verf te voorkomen
- Kan tevens direct worden gebruikt om andere ondergronden dan papier te ontvetten met bijvoorbeeld een doekje, restanten verwijderen met schone vochtige lap of spons
- Verkrijgbaar in: 75 ml en 250 ml

Vernissen voor aquarelverf

Het vernissen van een aquarel is doorgaans niet noodzakelijk. Normaal gesproken wordt een aquarel achter glas ingelijst of afgesloten bewaard. Is er echter aanleiding om een aquarel maximaal

tegen vocht te beschermen, bijvoorbeeld tegen vochtige vingers, dan is een vernis zeker aan te raden.

TALENS AQUARELVERNIS MAT 050

Doel: minder vochtgevoelig maken van de schildering

Samenstelling: kleurloze, niet vergelende acrylaathars, terpentine, matteringsmiddelen (silica)

- Droogt binnen enkele uren
- Weinig invloed op de glansgraad
- Niet vergelend
- Droogt watervast op, maakt de schildering hierdoor minder vochtgevoelig
- Gebruiksklaar, niet verdunnen
- In één laag aanbrengen en in één richting uitstrijken
- Niet geschikt voor extreem zuigende ondergronden
- Schudden voor gebruik
- Kwasten reinigen met terpentine
- Licht ontvlambaar
- Verkrijgbaar in: 75 ml en 250 ml

TALENS PROTECTING SPRAY 680

Doel: beschermen van werkstukken in o.a. plakkaat- en aquarelverf en inkten

Samenstelling: kleurloze, niet-vergelende acrylaathars, opgelost in o.a. terpentine

- Korte droogtijd
- Laagdikte bepaalt de glansgraad (een dikke laag geeft een hogere glans)
- Maakt matte verflagen transparanter en kleuren dieper
- Niet vergelend
- Droogt watervast op, maakt hierdoor de schildering minder vochtgevoelig
- Op koele en droge plaats bewaren
- Zeer licht ontvlambaar
- Verkrijgbaar in: 150 ml (spuitbus) en 400 ml (spuitbus)

PLAKKAATVERF

Plakkaatverf – ook wel gouache genoemd – is een hoog gepigmenteerde dekkende waterverf. Het bindmiddel van plakkaatverf is meestal dextrine, een door bewerking van (aardappel)zetmeel verkregen product met een uitstekende wateroplosbaarheid. Door de beperkte hoeveelheid bindmiddel in combinatie met het hoge pigmentgehalte heeft plakkaatverf na droging een mat uiterlijk en zijn de kleuren zeer intens. De dextrine maakt de verf thixotrop; wordt de verf met rust gelaten, dan is ze dik. Wordt de verf in beweging gebracht door te roeren, te schudden of uit een tube te knijpen, dan wordt ze dunner. Door deze eigenschap vloeit plakkaatverf bij het schilderen uit zodat dunne egale lagen kunnen worden aangebracht. Plakkaatverf droogt snel.

Plakkaatverf kan worden aangebracht op elke vetvrije en enigszins absorberende ondergrond, zoals papier, karton en hout. Meestal wordt met plakkaatverf op papier gewerkt. Omdat normaal tekenpapier de neiging heeft snel te gaan bobbelen onder invloed van water, geniet aquarelpapier de voorkeur. Plakkaatverf droogt niet watervast op; een werkstuk blijft dus vochtgevoelig. Het assortiment Talens Plakkaatverf Extra Fijn is met zorg samengesteld en biedt alle mogelijkheden voor zowel professioneel gebruik als educatieve doeleinden.

3.1 HULPMIDDELEN VOOR PLAKKAATVERF

Voor het werken met plakkaatverf zijn enkele hulpmiddelen beschikbaar. Naast de specifiek voor plakkaatverf ontwikkelde producten zoals Talens Plakkaatvernissen en Arabische Gom, kan ook Talens Ossengal nuttig zijn. Ossengal kan gebruikt worden om de ondergrond te ontvetten en zo de hechting van de verf te verbeteren en parelen te voorkomen. Zie ook bladzijde 40.

Arabische gom

Voor een levendiger en minder egale verflaag, kan Talens Arabische gom aan plakkaatverf worden toegevoegd. De thixotrope eigenschap en daarmee de vloeï van de verf wordt hierdoor minder.

Links plakkaatverf zonder Arabische gom, rechts vermengd met Arabische gom.

TALENS ARABISCHE GOM 008

Doel: veranderen van de consistentie van plakkaatverf (gouache), maakt de verf minder thixotroop

Samenstelling: Arabische gom opgelost in water

- Maakt plakkaatverf transparanter
- Verhoogt de glans
- Vergroot de elasticiteit van plakkaatverf en verkleint hiermee de kans op barstvorming in dikkere verflagen
- Verkrijgbaar in: 75 ml

TALENS PLAKKAATVERNIS GLANZEND 074

Doel: bescherming van een plakkaatverfschilderij

Samenstelling: kleurloze synthetische harsen opgelost in onder andere terpentine

- Droogt binnen enkele uren
- Droogt watervast op, maakt hierdoor de schildering minder vochtgevoelig
- Geeft een verhoogde glans
- Menging met Plakkaatverfvernis mat 107 vermindert de glansgraad
- Maakt kleuren donkerder en iets transparanter
- Niet vergelend
- Verduinbaar met terpentine, kwasten reinigen met terpentine
- Licht ontvlambaar
- Verkrijgbaar in: 75 ml, 250 ml en 1000 ml

TALENS PLAKKAATVERNIS MAT 107

Doel: bescherming van een plakkaatverfschilderij

Samenstelling: kleurloze synthetische harsen opgelost in onder andere terpentine, matteringsmiddelen (silica's)

- Droogt binnen enkele uren
- Droogt watervast op, maakt hierdoor de schildering minder vochtgevoelig
- Verandert glansgraad of dekkraft van plakkaatverf nauwelijks
- Menging met Plakkaatverfvernis glanzend 074 verhoogt de glansgraad
- Veroorzaakt nauwelijks kleurverandering
- Niet vergelend
- Gebruiksklaar, niet verdunnen
- In één laag aanbrengen en in één richting uitstrijken
- Niet geschikt voor extreem zuigende ondergronden
- Schudden voor gebruik
- Kwasten reinigen met terpentine
- Licht ontvlambaar
- Verkrijgbaar in: 75 ml en 250 ml

PASTELS

4.1 ZACHTE PASTELS

Zachte pastels zijn zo samengesteld dat de kleur op de ondergrond zoveel mogelijk die van puur pigment benadert. Dit wordt bereikt door een combinatie van pigment, een minimale hoeveelheid bindmiddel en de meest zuivere en zachte soorten kaolien, ook wel pijpaaarde of Chinese porseleinaarde genoemd. De uitgebalanceerde verhouding van deze ingrediënten resulteert in zo spontaan mogelijke kleurafgifte en een fluweelachtig uiterlijk. Bij het pastellere wordt droog gekleurd poeder van de pastel op de ondergrond overgebracht. In principe kan elke ondergrond worden gebruikt, mits deze voldoende oppervlaktestructuur heeft. Het is aan te raden speciaal pastelpapier te gebruiken.

In tegenstelling tot verf hecht pastel zich niet aan de ondergrond door middel van een bindmiddel. Het pastelpoeder blijft als het ware hangen in de vezels van het papier. De pasteldeeltjes kunnen worden gefixeerd met fixatief, dat opgebracht kan worden met een fixeerspuitje vanuit een flacon of met een spuitbus.

Door het werkstuk te fixeren verandert het fluweelachtige uiterlijk, afhankelijk van de hoeveelheid fixatief. Brengt men te veel fixatief aan, dan worden de kleuren donker en zelfs dan hoeft het werkstuk niet veegvast te zijn. De beste manier is om tussentijds elke laag opgebrachte pastel licht te fixeren. Al naar gelang de behoefte kan de laatste laag niet of eveneens licht worden gefixeerd.

Aanbrengen
pastelfixatief
met
fixeerspuitje

Aanbrengen
pastelfixatief
met
spuitbus

4.2 CARRÉ PASTELS

Carré pastels hebben een vierkante vorm en zijn samengesteld uit dezelfde ingrediënten als zachte pastels, maar met meer kaolien. Ze zijn daarom minder zacht en bij uitstek geschikt voor het maken van schetsen. Carré pastels hebben een betere hechting dan zachte pastels maar geven geen veegvast resultaat. Gebruik van fixatief is dus aan te raden.

4.3 HOUTSKOOL

Talens Houtskool wordt gemaakt van zorgvuldig geselecteerde wilgentwijgen. Traditioneel tekenmateriaal als houtskool is zacht en niet veegvast. Een werkstuk kan dus beter gefixeerd worden. In tegenstelling tot gekleurde droge pastels verandert de kleur van een houtskooltekening niet als er zoveel fixatief wordt aangebracht dat de tekening helemaal veegvast is.

4.4 OLIEPASTELS

Oliepastels worden gemaakt van pigment, was en niet drogende minerale oliën. Omdat geen van de ingrediënten in de tijd enige verandering ondergaat, blijft het materiaal op het schilderij of de tekening altijd hetzelfde; er vindt geen droging plaats. Een onbehandeld werkstuk is dus niet veegvast. Dit kan verholpen worden door een werkstuk te vernissen, zij het niet met een vernis op basis van oplosmiddelen; oliepastel lost namelijk op in terpentijn en terpentijn. Daarom is er een speciale vernis ontwikkeld op basis van water, die door de specifieke samenstelling egaal uitvloeit op een vette ondergrond en dus niet parelt. Oliepastels hechten op bijna elke ondergrond, mits deze enigszins poreus is.

Werkstuk niet
veegvast zonder
behandeling
met vernis voor
oliepastels

4.5 HULPMIDDELEN VOOR PASTELS EN ANDER TEKENMATERIAAL

Voor het werken met pastels, houtskool, krijtsoorten en potloden zijn er hulpmiddelen om de kleur beter te doen hechten of een werkstuk te

beschermen. Voor droge pastelsoorten en tekenmaterialen zijn dat fixatieven. Voor oliepastels is er een vernis.

TALENS PASTELFIXATIEF 061

Doel: verbeteren van de hechting van pasteldeeltjes op de ondergrond

Samenstelling: kleurloze harsen, ethanol, aceton

- Bij voorkeur aanbrengen bij iedere pastellaag
- Spaarzaam gebruiken
- Aanbrengen met behulp van een fixeerspuitje op circa 40 cm afstand
- Sneldrogend
- Niet vergelend
- Licht ontvlambaar
- Verkrijgbaar in: 75 ml en 1000 ml

48

TALENS HOUTSKOOLFIXATIEF 063

Doel: verbeteren van hechting van houtskool-, krijt- en grafietdeeltjes op de ondergrond

Samenstelling: kleurloze harsen, ethanol, aceton

- Spaarzaam gebruiken
- Aanbrengen met behulp van fixeerspuitje op circa 40 cm afstand
- Maakt kleuren donkerder en iets transparanter
- Sneldrogend
- Niet vergelend
- Licht ontvlambaar
- Verkrijgbaar in: 75 ml en 1000 ml

TALENS GECONCENTREERD FIXATIEF 064

Doel: verbeteren van de hechting van pastel-, houtskool-, krijt- en grafietdeeltjes op de ondergrond

Samenstelling: kleurloze harsen, ethanol

- In combinatie met pastel bij voorkeur gebruiken bij iedere laag
- Spaarzaam gebruiken
- Sneldrogend
- Niet vergelend
- Meer geconcentreerd dan pastelfixatief 061
- Retoucheert het zogenaamde 'uitbloemen' van de was (witte waasvorming) bij kleurpotloodtekeningen
- Zeer licht ontvlambaar
- Verkrijgbaar in: 150 ml (spuitbus) en 400 ml (spuitbus)

TALENS VERNIS VOOR OLIEPASTELS 060

Doel: veegvast maken van werkstukken in oliepastel en waskrijt

Samenstelling: kunststofdispersie in water, oppervlakreactieve stoffen

- Droogt binnen een uur kleurloos, transparant en watervast op
- Geeft een satijnglans
- Nauwelijks invloed op de kleuren
- Verdunbaar met water
- Schudden voor gebruik
- Verkrijgbaar in: 75 ml

ARTIKELOVERZICHT

TALENS HULPMIDDELEN

	Productnummer	Inhoudsformaten / artikelnummer			
Hulpmiddelen voor olieverf					
Primers voor olieverf					
Talens Gesso Primer	1001	1000 ml	5000 ml	10000 ml	
		24192001	24652001	24641001	
Oplosmiddelen voor olieverf					
		75 ml	250 ml	1000 ml	
Talens Gerectificeerde terpentijn	032	24280032	24300032	24320032	
Talens Terpentine	090	24280090	24300090		
Talens Reukloze terpentine	089	24280089	24300089		
Mediums voor olieverf					
		60 ml	75 ml	250 ml	1000 ml
Talens Schildermedium	083		24280083	24300083	24320083
Talens Schildermedium sneldrogend	084		24280084	24300084	24320084
Talens Glaceermedium	086		24280086	24300086	
Talens Venetiaanse terpentijn	019		24280019	24300019	
Talens Alkydmedium	007		24280007		
Talens Schilderpasta	096	24060096			
Oliën voor olieverf					
		75 ml	250 ml		
Talens Gezuiverde lijnolie	027	24280027	24300027		
Talens Gebleekte lijnolie	025	24280025	24300025		
Talens Gekookte lijnolie	026	24280026	24300026		
Talens Standolie	031	24280031			
Talens Papaverolie	028	24280028			
Vernissen voor olieverf					
		75 ml	250 ml	1000 ml	400 ml
Talens Retoucheervernis	004	24280004	24300004	24320004	95160004
Talens Schilderijvernis glanzend	002	24280002	24300002	24320002	95160002
Talens Schilderijvernis mat	003	24280003	24300003	24320003	95160003
Talens Acrylvernis glanzend	114	24280114			95160013
Talens Acrylvernis mat	115	24280115			95160014
Talens Damarvernis glanzend	081	24280081	24300081		
Talens Damarvernis mat	082	24280082	24300082		
Overige hulpmiddelen voor olieverf					
		60 ml	75 ml	150 ml	
Talens Siccatief Courtrai (helder)	030		24280030		
Talens Siccatief Harlem (donker)	085		24280085		
Talens Basiswit	101			03071101	
Talens Caseïne Tempera binder	103	24060103			

	Productnummer	Inhoudsformaten / artikelnummer			
Hulpmiddelen voor aquarelverf		75 ml	250 ml	150 ml	400 ml
Talens Maskeervloeistof	052	24280052			
Talens Ossengal	051	24280051	24300051		
Talens Aquarelvernis mat	050	24280050	24300050		
Talens Protecting spray	680			95160680	95161680
Hulpmiddelen voor plakkaatverf		75 ml	250 ml	1000 ml	
Talens Arabische gom	008	24280008			
Talens Plakkaatvernis glanzend	074	24280074	24300074	24320074	
Talens Plakkaatvernis mat	107	24280107	24300107		
Hulpmiddelen voor pastels		75 ml	1000 ml	150 ml	400 ml
Talens Pastelfixatief	061	24280061	24320061		
Talens Houtskoolfixatief	063	24280063	24320063		
Talens Geconcentreerd fixatief	064			95160006	95160016
Talens Vernis voor oliepastels	060	24280060			